सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शम्सेर ज.ब.रा.

<u>आदेश</u>

000-WO-0χυ3

विषयः- उत्प्रेषण, परमादेश ।

कास्की जिल्ला निर्मलपोखरी गा.वि.स. वडा नं. ५ घर भई सिंचाई मन्त्रालयबाट	0.
सुपरिटेण्डेण्ट इन्जिनियर (रा.प.प्र.प्रा.) पदबाट अवकाश प्राप्त बसन्त रायमाझी१	निवेदक
विरुद्ध	
मन्त्रिपरिषद्, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, काठमाडौं १	
सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं१	विपक्षी
सिंचाई मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं १	<u>।पपपा</u>
निजामती किताबखाना, हरिहरभवन पुल्चोक ललितपुर	

नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ को धारा ३२ र १०७(२) बमोजिम यस अदालतको असाधारण अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत दायर हुन आएको प्रस्तुत निवेदनको संक्षिप्त तथ्य र आदेश यसप्रकार छ:-

म निवेदकलाई मिति २०७०।१०।११ मा ५८ वर्ष उमेर पूरा हुने भएको भनी मिति २०७०।२।२० को च.नं. ६१४ को निजामती किताबखानाको अवकाश सम्बन्धी जानकारी पत्र र सिंचाई मन्त्रालयको मिति २०७०।९।२० को निजामती सेवा ऐनको दफा ३३ बमोजिम अनिवार्य

बसन्त रायमाझी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत, ०७०-wo-०५७३ मुद्दाः उत्प्रेषण, परमादेश । १

अवकाश हुने भनी पत्र प्राप्त भएबमोजिम अवकाश पश्चात निवृत्तिभरण सम्बन्धी विवरण लिन किताबखानामा उपस्थित भएकोमा निजामती किताबखानाबाट मेरो अवकाश मिति २०६९।१०।१२ बाट कायम हुने गरी निर्णय गरी सो २०६९।१०।१२ देखि मिति २०७०।१०।११ सम्मको १ वर्षको अवधिको तलब भत्ता, कोष कट्टी, बीमा, पोशाक, दशैंखर्च लगायत कट्टा गरी म रा.प.प्रथम श्रेणीमा मिति २०६९।११।२४ को निर्णयले बढुवा भएकोले सो बढुवासमेत बदर गरी सोको जानकारी उपलब्ध गराउने भनी किताबखानाबाट सिंचाई मन्त्रालयमा पत्र पठाएको व्यहोरा सो पत्रको फोटोकपी मिति २०७०।१०।१२ मा प्राप्त भई जानकारी हुन आयो ।

म निवेदक मिति २०३७। ४। ६ मा लोक सेवा आयोगको सिफारिश बमोजिम असिष्टेन्ट ईन्जिनियर पदमा स्थायी नियुक्ति पाई सेवामा प्रवेश गरेको हुँ । सेवामा प्रवेश गरे पश्चात मिति २०४२। ११। १६ मा सिनियर डिभिजनल ईन्जिनियर (रा.प.द्वि.प्रा.) पदमा र मिति २०६९। ११। १९ मा सुपरिटेण्डेण्ट ईन्जिनियर (रा.प.प्र.प्रा.) पदमा पदोन्नित भएको हुँ ।

निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम २२ ले सेवा प्रवेश गर्दा निजामती कर्मचारीले कर्मचारीको व्यक्तिगत विवरण सिटरोल भर्नुपर्ने अनिवार्य व्यवस्था रही सेवा प्रवेश गर्दा नियम २२ बमोजिम मैले मिति २०३७।६।१७ मा वैयक्तिक विवरण सिटरोल पेश गरेको र सो व्यक्तिगत विवरणमा मेरो जन्ममिति २०१२।१०।१२ रहेको व्यहोरा मिति २०३८।८।१८ मा किताबखानाबाट प्रमाणितसमेत भएको छ । मैले सेवामा प्रवेश गर्नुभन्दा अघि मिति २०२८।४।३१ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट प्राप्त नागरिकतामा पनि मेरो जन्ममिति २०१२।१०।१२ नै उल्लेख गरिएको छ । २०२७ सालमा प्रवेशिका परीक्षा उत्तीर्ण गरे पश्चात म उच्च अध्ययन गर्न गएको र Regional Engineering College Kurukshetra, India बाट प्राप्त शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रमा समेत मेरो जन्ममिति सन् २६ जनवरी १९५६ अर्थात २०१२।१०।१२ नै रहेको छ । सो जन्ममिति खुलेको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र मैले सेवा प्रवेश गर्दाकै बखत पेश गरेको छु ।

यसरी मेरो जन्ममिति २०१२।१०।१२ मा भएको कुरा मैले किताबखानामा पेश गरेको सिटरोल फाराममा उल्लेख भएको साथै नागरिकताको प्रमाणपत्रमा समेत २०१२।१०।१२ नै उल्लेख भएको र उच्च अध्ययन पश्चात सेवामा प्रवेश गर्दा पेश गरेको जन्ममिति खुलेको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रमा समेत २०१२।१०।१२ नै उल्लेख भएको र किताबखाना एवं सिचाई मन्त्रालयको अनिवार्य अवकाश हुने भनी दिईएको पत्रमा समेत सोही मिति कायम भई अनिवार्य अवकाश भएकोमा हाल आएर मैले पेश नै नगरेको मेरो एस.एल.सी. को प्रमाणपत्र माग गरी सोही प्रमाणपत्रका आधारमा मिति २०६९।१०।१२ बाट अनिवार्य अवकाश हुने र सो अवधिमा भएको बढुवा बदर गरी उपभोग गरेको तलब भत्ता तथा अन्य सुविधासमेत असुल उपर गर्ने भनी मिति २०७०।१०।१२ को पत्र एवं निर्णय गैरकानूनी हुनुको साथै अधिकारक्षेत्रको समेत गलत रूपमा प्रयोग भएको हुँदा उक्त पत्र एवं निर्णय निम्नलिखित तथ्य र कानूनको आधारमा त्रुटिपूर्ण एवं गैरकानूनी भएकोले यी रिट निवेदन पत्र दायर गरेको छु ।

म निवेदकले सेवा प्रवेश गर्दा पेश गरेको सिटरोल, नागरिकताको प्रमाणपत्र एवं Regional Engineering College Kurukshetra, India बाट दिईएको प्रमाणपत्रमा समेत मेरो जन्मिति २०१२।१०।१२ नै उल्लेख छ । कुनै पिन प्रमाणपत्रमा फरक जन्मिमित कहिल्यै पिन उल्लेख छैन । यसरी सेवा प्रवेश गर्दा पेश गरेको सबै प्रमाणपत्रमा एउटै जन्मिमित भएबाट सेवा प्रवेश गर्दा पेश गरेको सबै प्रमाणपत्रमा एउटै जन्मिमित भएबाट सेवा प्रवेश गर्दा पेश नै नगरेको प्रमाणपत्रमा उल्लेखित जन्मिमितलाई प्रमाणमा लिई निर्णय गर्ने क्षेत्राधिकार किताबखानालाई छैन । किताबखानाबाट मिति २०७०।२।२० मा अवकाश सम्बन्धी जानकारी बारे मलाई दिइएको पत्रमा समेत मेरो जन्मिमिति २०१२।१०।१२ नै भएको र मिति २०७०।१०।१२ मा ५८ वर्ष पुग्ने भई अनिवार्य अवकाश हुने भनीसके पश्चात अहिले आएर उक्त पत्र भन्दा फरक हुने गरी निर्णय गर्ने अधिकार विपक्षीलाई छैन । मलाई मिति २०७०।२।२० मा दिइएको जानकारी पत्रमा नागरिकताको प्रमाणपत्र र सेवा प्रवेश गर्दा पेश गरेको शैक्षिक योग्यतामा उल्लेखित प्रमाणपत्रमा हुन आउने जन्मिमितिबाट अगावै अवकाश हुने देखिएमा सोको आधारमा अवकाश दिने भनिएको छ । जविक मैले सेवामा प्रवेश गर्दा पेश गरेको शैक्षिक योग्यता र नागरिकताको प्रमाणपत्रमा एउटै जन्मिति २०१२।१०।१२ नै उल्लेख छ । निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ३३(३) ले प्रष्ट रूपमा निजामती सेवा प्रमाणपत्रमा उल्लेखित जन्मिमितिका आधारमा अवकाश

दिइने छ भन्ने कानुनी व्यवस्था भएबाट मैले सेवा प्रवेश गर्दाका बखत पेशै नगरेको प्रमाणपत्रलाई अवकाशको प्रयोजनको लागि आधार मान्नु प्रचलित कानूनी व्यवस्थाको ठाडै उल्लंघन हुनु हो ।

म निवेदक २०७०। १०। १२ देखि अवकाश प्राप्त गरिसकेको कर्मचारी हुँ। एउटा कर्मचारीले दुई पटक अवकाश पाउने वा दुई पटक अवकाश दिने अख्तियारी विपक्षीलाई कुनै कानूनले पिन दिएको छैन । अवकाश प्राप्त गरी सामान्य नागरिक सरहको हैसियत भएपछि पिन सेवामा बहाल रहेको कर्मचारी सरह व्यवहार गरी बढुवा बदर गर्ने, सेवामा रहेका बखत सरकारले लाए अराएको काम गरे वापत खाएको तलब भत्ता कट्टा गर्ने जस्ता कार्यहरु गर्ने पाउने अख्तियारी विपक्षीहरु कसैलाई कुनै कानूनले दिएको छैन ।

माथिका प्रकरणमा उल्लिखित तथ्य र कानूनको आधारमा विपक्षीहरूको उक्त काम कारवाही र निर्णयबाट म निवेदकलाई अन्तरिम संविधान २०६३ को धारा १२(३)(च), १३(१)(२) र १९(१) द्वारा प्रदत्त मौलिक हक एवं माथि उल्लिखित नि.से.ऐन र नि.से.नि. द्वारा प्रदत्त कानूनी हकहरूको समेत हनन् हुन गएको र ती हकहरू प्रचलन गराउने अन्य कुनै वैकल्पिक एवं प्रभावकारी उपचारको बाटोसमेत नभएको हुनाले अन्तरिम संविधानको धारा ३२ र १०७(२) बमोजिम प्रस्तुत रिट निवेदन लिई सम्मानीत अदालत समक्ष उपस्थित भएको छु । विपक्षी किताबखानाले म निवेदकलाई मिति २०६९।१०।१२ देखि लागू हुने गरी अवकाश गर्ने र सो अवधिभन्दा पछि उपभोग गरेको तलब, भत्ता, दशैंखर्च लगायतका सुविधा असुल उपर गर्ने र मिति २०६९।११।२४ मा भएको बढुवासमेत बदर गरी सो जानकारी दिने भनी किताबखानाले सिंचाई मन्त्रालयलाई लेखेको मिति २०७०।१०।१२ को पत्र तथा सोको आधारमा विपक्षीहरूबाट कुनै निर्णय वा पत्राचार भए गरेको रहेछ भने त्यस्तो निर्णय वा पत्राचार लगायत म निवेदकलाई प्रतिकूल असर पार्ने गरी विपक्षीहरूबाट भए गरेका निर्णय र काम कारवाही, सूचना, पत्राचार आदि सम्पूर्णलाई उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी तलब भत्ता लगायतका सुविधा कट्टा गर्ने र बढुवा बदर गर्ने कुनै निर्णय नगर्नु, नगराउनु र निवेदकलाई किताबखानाको मिति २०७०।२।२० को पत्रानुसार अनिवार्य अवकाश हुने मिति २०७०।१०।१२ बमोजिम नै अनिवार्य अवकाश दिई निवृत्तभरण पट्टा

लगायत अन्य सम्पूर्ण सुविधाहरु उपलब्ध गर्नु गराउनु भन्ने परमादेश लगायत अन्य जो चाहिने उपयुक्त आदेश विपक्षीहरुको नाममा जारी गरी पूर्ण न्याय पाऊँ ।

साथै यो मुद्दाको अन्तिम किनारा नलाग्दै विपक्षीहरुले उक्त किताबखानाको मिति २०७०। १०। १२ को पत्र कार्यान्वयन गर्ने प्रायः निश्चित भएकोले यदि सो भएको खण्डमा म निवेदकलाई अपुरणीय क्षति पुग्नुको साथै सुविधा र सन्तुलनको हिसाबले समेत प्रस्तुत मुद्दाको अन्तिम किनारा नलागेसम्म विपक्षी किताबखानाको मिति २०७०। १०। १२ को पत्र कार्यान्वयन नगर्नु, नगराउनु भनी सर्वोच्च अदालत नियमावली २०४९ को नियम ४९(१) बमोजिम विपक्षीहरुको नाममा अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदन पत्र ।

यसमा के कसो भएको हो ? निवेदकको मागबमोजिमको आदेश किन जारी हुन नपर्ने हो ? आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाका म्याद बाहेक १५ दिनभित्र सम्बन्धित मिसिल साथै राखी महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय मार्फत् लिखित जवाफ पठाउनु भनी विपक्षीहरुलाई सूचना पठाउनु ।

साथै अन्तरिम आदेशसमेतको माग गरेको सम्बन्धमा विचार गर्दा अन्तरिम आदेश जारी गर्नु पर्ने नपर्ने सम्बन्धमा विपक्षी तर्फको समेत कुरा सुनी निष्कर्षमा पुग्न उपयुक्त हुने देखिँदा छलफलको प्रयोजनार्थ मिति २०७०।११।१४ गतेको पेशी तोकी सोको जानकारी विपक्षीहरु समेतलाई दिनु । सोबमोजिम अन्तरिम आदेशको टुङ्गो नलागेसम्म यथास्थितिमा राख्नु भनी विपक्षीहरुका नाममा सूचना पठाई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।११।५ को आदेश ।

रिट निवेदक सिंचाई मन्त्रालय अन्तर्गत मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय सिंचाई निर्देशनालय लिलतपुरको क्षेत्रीय निर्देशक पदबाट निजामती सेवा ऐन २०५९ को दफा ३३ को उपदफा (१) बमोजिम ५८ वर्ष उमेर पूरा भएकोले मिति २०६९।१०।१२ गतेदेखि स्वतः अवकाश भएकोमा निजले मिति २०७०।१०।१२ गतेसम्म कामकाज गरी लिएको तलब भत्ता कट्टा र निजको मिति २०६९।११।२४ गतेको निर्णयले हालको पदमा भएको बढुवासमेत यस विभागको मिति २०७०।१०।१२ गतेको निर्णयले रद्दको प्रकृयाका लागि लेखी पठाएकोमा सो निर्णय गैरकानूनी र अधिकारक्षेत्रको गलत रुपमा प्रयोग भयो भनी लिएको दावी निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ३३

को उपदफा (१) बमोजिम रिट निवेदकको उमेर ५८ वर्ष पूरा भएकोले निज निजामती सेवाबाट मिति २०६९।१०।१३ गतेदेखि स्वतः अवकाश भएको स्थिति तथा सोही ऐनको दफा ३३ को उपदफा (३) बमोजिम गणना गर्दा निजले सेवा प्रवेश गर्दाको समय पेश गरेको प्रवेशिका परीक्षाको प्रमाणपत्रमा उल्लेखित जन्ममिति वि.सं. २०११ साल माघ १३ गतेको आधारमा निजको नागरिकताको प्रमाणपत्रमा र वैयक्तिक नोकरी विवरण सिटरोलमा उल्लेखित जन्ममितिको आधारभन्दा पहिले नै अवकास हुने देखिएकोले सोही आधारमा जन्ममिति २०११।१०।१३ गते यिकन गरी उमेरको गणना गरिएको कारण निज मिति २०६९।१०।१३ गतेदेखि अवकाश भएको यथार्थता कानूनसम्मत् हुँदा रिट निवेदकको दावी तथ्यहीन छ ।

निजामती सेवा नियमावली २०५० को नियम १०२क को उपनियम (१) मा ऐनको दफा ३३ को प्रयोजनको लागि निजामती कर्मचारीको उमेर गणना गर्दा वैयक्तिक विवरण (सिटरोल), नागरिकताको प्रमाणपत्र र शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रमा एउटै जन्मिमित नरहेको भएमा जुन मितिबाट पहिले अवकाश हुन्छ सोही मितिबाट अवकाश दिइने छ भन्ने उल्लेख भएकोले रिट निवेदकलाई यस अगांडि नै प्रवेशिका परीक्षासमेतका सबै शैक्षिक प्रमाणपत्रहरू पेश गर्न पत्राचार गरिंदा पेश नगरेको तर पछि सो प्रमाणपत्र पेश नगरेसम्म वास्तविक जन्मिमिति यिकन हुन नसक्ने र वास्तविक जन्मिमिति यिकन नगरेसम्म निजको निवृत्तिभरण अधिकारपत्र नै जारी हुन नसक्ने कुरा थाहा पाएपछि रिट निवेदकले सो प्रमाणपत्र पेश गरेकोमा सो प्रमाणपत्रमा निजको जन्मिमिति वि.सं. २०११ साल माघ १३ गते उल्लेख भएको यिकन भएकोले सोही आधारमा रिट निवेदक वि.सं. २०६९ साल माघ १३ गतेदेखि निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ३३ को उपदफा (१) बमोजिम निजामती सेवाबाट स्वतः अवकाश हुने हुँदा सोही आधारमा यस विभागबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत हुँदा रिट निवेदकको दावी बदरभागी छ भन्ने निजामती किताबखाना हरिहरभवन पुल्चोक लिततपुरको लिखित जवाफ ।

निवेदकको जन्मिमितिको विवाद गरी निजले काम गरे वापत खाएको पाएको तलब सुविधा पाउने नपाउने सम्बन्धमा पछि यस रिट निवेदनको टुङ्गो लाग्दाको अवस्थामा हुने र सो निर्णय हुनुपूर्व निजबाट सो खाईपाई आएको तलब सुविधाको रकम असुल उपर हुन गएमा सुविधा र सन्तुलनको दृष्टिबाट निवेदकलाई बढी मर्का परी अपूरणीय क्षित हुनसक्ने देखिँदा यस रिट निवेदनमा अन्तिम आदेश नभएसम्मको लागि निजामती किताबखानाको मिति २०७०।१०।१२ को पत्र कार्यान्वयन नगर्नु, नगराउनु भनी सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ को नियम ४१(१) बमोजिम विपक्षीहरूको नाममा अन्तरिम आदेश जारी गरिदिएको छ भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।११।१४ को आदेश ।

निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ३३(१) ले ५८ वर्ष उमेर पूरा भएको निजामती कर्मचारीले निजामती सेवाबाट स्वतः अवकाश पाउने व्यवस्था रहेको छ भने सोही दफाको उपदफा (३) मा यस दफाको प्रयोजनको लागि निजामती कर्मचारीको उमेर सेवामा प्रवेश गर्दा निजले पेश गरेको शिक्षण संस्थाको प्रमाणपत्र, नागरिकताको प्रमाण पत्र वा सिटरोलमा उल्लेखित उमेरमध्ये जुन उमेरबाट निज पहिले अवकाश हुन्छ सोही आधारमा गणना गरिने व्यवस्था गरेको पाइन्छ । निवेदकलाई मिति २०७०। १०। १२ देखि अनिवार्य अवकाश दिन निजामती किताबखानाले मिति २०७०। २। २० मा पत्र लेखेको देखिएको र सोही पत्रका आधारमा निजलाई अवकाश दिई निवृत्तिभरण अधिकारपत्र बनाउँदा सेवा प्रवेशका बखत पेश गरेका शैक्षिक योग्यताका प्रमाणपत्रहरु पेश गर्दा निजको प्रवेशिका परीक्षा र सोभन्दा माथिका शैक्षिक योग्यतामा जन्ममिति फरकफरक भएको र निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ३३(३) र निजामती सेवा नियमावली २०५० को नियम १०२क (१) बमोजिम निजको प्रवेशिका परीक्षाको जन्ममिति २०११।१०।१३ रहेकोले सो आधारमा निजको ५८ वर्षको उमेर मिति २०६९।१०।१२ मा पुग्ने भएकोले मिति २०६९।१०।१३ गतेदेखि लागू हुने गरी उमेरका कारण अनिवार्य अवकाश हुने देखिन्छ । निजामती सेवा नियमावली २०५० को नियम १०१ को उपनियम (१) मा उमेर वा सेवा अवधिको कारणबाट अनिवार्य अवकाश पाउने निजामती कर्मचारीले अवकाश हुनेभन्दा ६ महिना अगावै निवृत्तिभरणको लागि फारम भरी आफू बहाल रहेको कार्यालय मार्फत् निजामती किताबखानामा पठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको सन्दर्भमा रिट निवेदक आफूले कानूनबमोजिम पूरा गर्नुपर्ने दायित्व पूरा नगरी अवकाश हुनुपर्ने मितिभन्दा पछिसम्म बहाल रही तलबभत्ता लिएकोमा यसरी लिएको तलवभत्तालाई वैधानिकता दिन कानूनतः निमल्ने हुँदा रिट निवेदन खारेजभागी छ । अतः रिट निवेदनमा लिईएका जिकिरहरु उपरोक्त कानूनी व्यवस्था अनुरुप नदेखिँदा रिट निवेदन जिकिरबमोजिमको आदेश जारी हुनुपर्ने होइन । प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको लिखित जवाफ ।

रिट निवेदकले पेशै नभएको एस.एल.सी. को प्रमाणपत्रमा उल्लेखित जन्ममितिलाई आधार मानी उक्त मितिलाई जन्ममिति कायम गर्नुले विपक्षीहरु आफूप्रति पूर्वाग्राही भई गरेको प्रष्ट छ भनी रिट निवेदनमा लगाउनु भएको आरोपमा सत्यता छैन । निजले एस.एल.सी. को प्रमाणपत्रमा उल्लेखित जन्म मिति गोप्य राख्न खोज्नु भयो । उक्त एस.एल.सी. को प्रमाणपत्र गोप्य रहने वस्तु होइन, निजले पेश नगरेर नेपाल सरकारलाई समेत ढाट्नु भयो, जसको कारणले गर्दा निजले १ वर्षभन्दा बढी समय सेवामा रहन सफल हुनुभयो । तर आखिर उहाँले पेश गर्नुपर्ने बाध्यता भयो र पत्ता लाग्यो । उक्त प्रमाणपत्र पहिले नै पेश गरेको भए निजको रा.प. प्रथम श्रेणीमा बढुवा नै नभई अवकाश हुने थियो । निजले आफूसँग भएको प्रमाणपत्र पेश नगरी गलत मनसायले बढुवा हुनु प्रचलित नेपाल कानून र सम्मानीत अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्तको विरुद्ध भएकोले प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज भागी छ, खारेज गरी पाउँ भन्ने सिंचाई मन्त्रालयको लिखित जवाफ ।

प्रत्येक निजामती कर्मचारीले निजामती सेवामा प्रवेश गर्दा नै निजको सेवा अविध कित हो भन्ने जानकारी राखेको हुन्छ । निजामती किताबखानाले कर्मचारीहरूले उपलब्ध गराएको सूचनाहरू तथा प्रचित कानूनको अधिनमा रहेर नै अवकाश सम्बन्धमा जानकारी गराउने हो । कानूनले पाउनेभन्दा बढी अविध सेवामा रहनु र बढी सुविधा माग गर्नु राष्ट्रसेवक कर्मचारीलाई सुहाउने विषय नै होइन । निजामती सेवा सम्बन्धी प्रचित कानूनले तोकेको शर्त प्रकृया पुरा भई सकेपिछ कानूनबमोजिम निजामती कर्मचारीले निवृत्तिभरण पाउने कुरामा कुनै विवाद हुँदैन । जहाँसम्म निजामती किताबखानाले मिति २०७०।२।२० को पत्रानुसार ५८ वर्ष उमेर पुरा हुने मिति २०७०।१०।११ हुने भनी पत्राचार गरेकोमा पिछ निजामती किताबखानाबाट निजको अवकाश मिति २०६९।१०।१२ देखि लागू हुने निर्णय गरी सो अविधभन्दा पिछ उपभोग गरेको तलब, भत्ता, दशैँखर्च लगायतका सुविधा असूल उपर गर्ने र मिति २०६९।११।२४ मा भएको बढुवासमेत बदर गर्ने भनी गरेको भनिएको निर्णयका विषयमा सम्बन्धित निकाय वा अधिकारप्राप्त पदाधिकारीबाट प्राप्त हुने जवाफबाटै स्पष्ट हुने नै हुँदा त्यस्तो निर्णय बसन्त रायमाझी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत, ०७०-७०-७७३ मुद्दाः उत्प्रेषण, परमादेश । द

उपर नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्लाई विपक्षी बनाउनुपर्ने आधार, कारण र औचित्य नै नहुँदा रिट निवेदन खारेजभागी छ, खारेज गरी पाउँ भन्ने नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय तर्फबाट मुख्य सचिव लिलामणी पौडेलको लिखित जवाफ ।

नियम बमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनमा निवेदकतर्फबाट उपस्थित विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री हरिप्रसाद उप्रेती, विद्वान अधिवक्ताहरु श्री सूर्यप्रसाद कोइराला र श्री नरेन्द्रप्रसाद पाठकले निजामती कर्मचारीको अवकाश दिने उमेरको गणना गर्दा निजामती सेवा ऐन २०४९को दफा ३३(३) बमोजिम कर्मचारीले सेवा प्रवेश गर्दा पेश गरेको प्रमाणपत्रमा उल्लेख भएको उमेर र सिटरोलमा जनाएको उमेरलाई आधार मानिने व्यवस्था छ । निवेदकले सेवा प्रवेश गर्दा पेश गरेको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र, नागरिकताको प्रमाणपत्र र सिटरोलमा समेत जन्ममिति २०१२।१०।१२ उल्लेख छ । सोही जन्ममितिलाई आधार मानी निजामती किताबखानाले २०७०।१०।११ मा ५८ वर्ष पूरा हुने भनी मिति २०७०।२।२० मा अवकाशको जानकारी पठाएको छ । सिंचाई मन्त्रालयको मिति २०७०।९।२० को पत्रबमोजिम निवेदकले अनिवार्य अवकाश लिए पश्चात निवृत्तिभरण प्रयोजनका लागि किताबखानामा जाँदा निवेदकले ऐनको दफा ३३(३) बमोजिम पेश नै नगरेको लिखतको आधारमा मिति २०६९। १०। १२ देखि नै अनिवार्य अवकाश हुने मिति कायम गरी एक वर्षको तलब भत्तासमेत कट्टा गरी बढुवासमेत बदर गर्ने भनी निजामती किताबखानाले गरेको निर्णय त्रुटिपूर्ण छ । एक पटक निजामती किताबखानाको पत्रबमोजिम रीतपूर्वक मिति २०७०। १०। १२ देखि अवकाश पाएका निवेदकलाई दुई पटक अवकाश दिने अख्तियार सो कार्यालयलाई नभएकोले निवेदकको रीतपूर्वकको अवकाश बदर गरी अर्को मितिको अवकाश दिने तथा तलब भत्ता कट्टा गर्ने र बढुवासमेत बदर गर्ने विपक्षी निजामती किताबखानाको काम कारवाही कानूनी त्रुटिपूर्ण भएकाले उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी मिति २०७०। १०। १२ देखि अनिवार्य अवकाश दिई निवृत्तिभरण लगायतका सुविधा प्रदान गर्नु भनी परमादेशसमेत जारी हुनुपर्छ भन्नेसमेत बहस गर्नुभयो ।

विपक्षी तर्फबाट उपस्थित विद्वान सहन्यायिधवक्ता श्री कृष्णजीवी घिमिरेले निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ३३(३) मा अवकाश हुने उमेरको गणनाको आधारको लागि शैक्षिक योग्यताको बसन्त रायमाझी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत, ०७०-wo-०५७३ मुद्दाः उत्प्रेषण, परमादेश । ९ प्रमाणपत्र, नागरिकताको प्रमाणपत्र वा सिटरोलमा लेखिएको जन्मिमितिमा एउटै मिति नहुँदा जुन उमेरबाट पहिले अवकाश हुन्छ सोही आधारमा गणना गरिने व्यवस्था छ । निवेदकले निजामती किताबखानामा पेश गरेको एस.एल.सी. को प्रमाणपत्रमा निजको जन्मिमित २०११।१०।१३ उल्लेख भएकाले सो मितिबाट २०६९।१०।१२ देखिनै अनिवार्य अवकाश हुने हुँदा सोही मितिबाट अवकाश गर्ने निर्णय गरिएको हो । कानूनले नै स्पष्ट रुपमा व्यवस्था गरेको कुरामा व्याख्याको कुनै आवश्यकता रहँदैन । निवेदक २०६९।१०।१२ मा ५८ वर्ष उमेर पुरा भई सोही मितिदेखिनै अनिवार्य अवकाश हुने हुँदा सोही मितिदेखि अवकाश गर्ने निजामती किताबखानाको निर्णय कानूनसम्मत् भएकाले रिट निवेदन खारेज हुनुपर्छ भन्नेसमेत वहस गर्नुभयो ।

उक्त बहससमेत सुनी प्रस्तुत रिट निवेदनमा निवेदकको मागबमोजिमको आदेश जारी हुने हो वा होइन भन्ने निर्णय दिनुपर्ने देखियो ।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा रिट निवेदकलाई मिति २०७०।१०।११ मा ५८ वर्ष उमेर पूरा हुने भएको भनी विपक्षी निजामती किताबखानाबाट मिति २०७०।२।२० मा पत्र दिइएको र सिंचाई मन्त्रालयको मिति २०७०।९।२० को पत्र अनुसार अनिवार्य अवकाश भएपश्चात निवृत्तिभरण सम्बन्धी विवरण लिन निजामती किताबखानामा जाँदा निवेदकको अवकाश मिति २०६९।१०।१२ बाट कायम हुने निर्णय गरी सो मिति २०६९।१०।१२ देखि मिति २०७०।१०।११ सम्मको एकवर्ष अवधिको तलब, भत्ता, कोषकट्टी, बीमा, दशैंखर्च लगायतका रकम कट्टा गरी निवेदकको मिति २०६९।११।२४ मा भएको रा.प. प्रथम श्रेणीको बढुवासमेत बदर गर्ने गरी विपक्षी निजामती किताबखानाबाट निर्णय गरेकाले निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ३३(३) बमोजिम निवेदकले सेवा प्रवेश गर्दा पेश गरेको नागरिकता एवम् शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रमा समेत २०१२।१०।१२ उल्लेख भएकोमा एक पटक रीतपूर्वक अवकाश भएको निवेदकलाई पेश नै नगरेको लिखतको आधारमा एक वर्षअधिको जन्ममिति कायम गरी एक वर्ष पहिलेनै अवकाश हुन गरी गरेको निर्णय त्रुटिपूर्ण भएकाले उक्त निर्णय उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी निजामती किताबखानाको पूर्वपत्र अनुसारको मिति २०७०।१०।१२ देखि अनिवार्य

अवकाश दिई निवृत्तिभरण पट्टा लगायत अन्य सम्पूर्ण सुविधा उपलब्ध गराउनु भनी परमादेशको आदेशसमेत जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदन दावी रहेको पाइन्छ ।

विपक्षी मध्येको निजामती किताबखानाको लिखित जवाफमा निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ३३ को प्रयोजनको लागि निजामती कर्मचारीको उमेर गणना गर्दा सिटरोल, नागरिकताको प्रमाणपत्र र शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रमा एउटै जन्ममिति नभएमा जुन मितिबाट पहिले अवकाश हुन्छ सोही मितिबाट अवकाश दिइने भएकाले निवेदकले निवृत्तिभरण अधिकारपत्रको प्रयोजनका लागि पेश गरेको प्रवेशिका परीक्षाको प्रमाणपत्रमा जन्ममिति २०११।१०।१३ उल्लेख भएकाले सोही मितिलाई आधारमानी निजको अवकाश हुने हुँदा मिति २०६९।१०।१३ देखि लागू हुने गरी अवकाश दिने निर्णय भएकाले रिट निवेदन खारेज भागी छ भन्ने जिकिर लिइएको पाइन्छ ।

यस सम्बन्धमा मिसिल संलग्न कागजात अध्ययन गरी हेर्दा रिट निवेदक मिति २०३७। ४। ६ मा असिष्टेण्ड ईन्जिनियर पदमा स्थायी नियुक्ति पाई निजामती सेवामा प्रवेश गरेको देखिन्छ । निजले सेवा प्रवेश गर्दा मिति २०३७।६।१७ मा भरेको निजामती कर्मचारीको नोकरी तथा वैयक्तिक विवरण (सिटरोल) मा निजको जन्ममिति सन् १९५६ जनवरी २६ तदनुसार वि.सं. २०१२।१०।१२ भन्ने उल्लेख भएको देखिन्छ । त्यस्तै निजले सिटरोल भर्दा पेश गरेको Regional Engineering College, Kurukshetra, India को शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रमा निवेदकको जन्ममिति २६ जनवरी १९५६ अर्थात् २०१२।१०।१२ रहेको भन्ने उल्लेख भएको देखिन्छ । त्यसैगरी निजले पेश गरेको नागरिकताको प्रमाणपत्रमा जन्ममिति २०१२।१०।१२ जनिएको देखिन आउँछ । सोही जन्ममितिलाई आधारमानी निजामती किताबखानाले रिट निवेदकको अनिवार्य अवकाश हुने मिति २०७०। १०। १२ कायम गरी च.नं. ६१४ मिति २०७०।२।२० को पत्रबाट रिट निवेदक एवम् पश्चिमाञ्चल सिंचाई विकास डिभिजन नं. ६ भैरहवालाई उक्त कुराको जानकारी पठाएको देखिन्छ । निजामती किताबखानाको सोही च.नं. ६१४ मिति २०७०।२।२० को पत्रलाई आधार मानी निवेदकको उमेर मिति २०७०।१०।११ मा ५८ वर्ष पुरा हुने भएकाले नेपाल सरकार मन्त्रिस्तरको मिति २०७०।९।२६ को निर्णयानुसार निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ३३ बमोजिम मिति २०७०। १०। १२ देखि लागू हुने गरी बसन्त रायमाझी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत, ०७०-wo-०५७३ मुद्दाः उत्प्रेषण, परमादेश । ११

निवेदनलाई निजामती सेवाबाट अनिवार्य गरिएको भन्ने कुरा सिंचाई मन्त्रालयको च.नं. ८३७ मिति २०७०।९।२८ को पत्रबाट देखिन्छ ।

यसरी यी रिट निवेदक मिति २०७०। १०। १२ देखि अनिवार्य अवकाश भई निजामती सेवाबाट निवृत्ति भए पश्चात् निजले निवृत्तिभरण अधिकारपत्र बनाउन निजामती किताबखानामा जाँदा सेवा प्रवेश गरेका बखत पेश गरेको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रमा जन्ममिति फरकफरक देखिएको हुँदा निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ३३(३) र नियमावली २०५० को नियम १०२क (१) बमोजिम उमेर गणना गर्दा निजको प्रवेशिका परीक्षाको जन्म मिति २०११। १०। १३ रहेकोले सो आधारमा निजको ५८ वर्षको उमेर मिति २०६९। १०। १२ मा पुग्ने भएकाले उक्त मितिबाट अवकाश पाउने र अवकाश हुने मिति पश्चात मिति २०६९। ११। २४ को नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को निर्णयले निवेदक बढुवा भएको देखिएकाले सो बढुवासमेत बदर गरी निजले उपभोग गरेको बढी तलव, भत्ता, कर्मचारी संचयकोष कट्टी, बीमा, पोशाक भत्ता, दशैंखर्चसमेत हिसाब गरी जानकारी दिनु भनी निजामती किताबखानाले सिंचाई मन्त्रालयलाई पत्राचार गरेको देखिन्छ । निजामती किताबखानाको उक्त काम कारवाही निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ३३(३) विपरित भई निवेदकको संविधान प्रदत्त मौलिक हकको हनन् भएको भनी उक्त काम कारवाही बदर हुनुपर्ने भन्ने निवेदकको कथन रहेको छ ।

यस सम्बन्धमा निजामती कर्मचारीको अनिवार्य अवकाश सम्बन्धमा निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ३३(३) को व्यवस्थाको उल्लेख हुन सान्दर्भिक हुन्छ । उक्त दफा ३३(३) मा "यस दफाको प्रयोजनको लागि निजामती कर्मचारीको उमेर सेवामा प्रवेश गर्दा निजले पेश गरेको शिक्षण संस्थाको प्रमाणपत्रमा किटिदिएको जन्मदिन वा वर्षबाट हुन आएको उमेर वा नागरिकताको प्रमाणपत्रमा किटिएको जन्मदिन वा वर्षबाट हुन आएको उमेर वा निजले भरेको वैयक्तिक नोकरी विवरण (सिटरोल) मा लेखी दिएको जन्मिति वा वर्षबाट हुन आएको उमेर मध्ये जुन उमेरबाट निज पहिले अवकाश हुन्छ सोही आधारमा गणना गरिनेछ" भन्ने व्यवस्था रहेको पाइन्छ । ऐनको उक्त व्यवस्थाबमोजिम रिट निवेदकले सेवा प्रवेश गरे पश्चात पेश गरेको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रहरु, नागरिकताको प्रमाणपत्र एवम् निजले मिति २०३७।६।९७ मा भरेको सिटरोलमा समेत निवेदकको जन्मिति २०१२।९०।९२ भन्ने बसन्त रायमाझी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत, ०७०-wo-०५७३ मुद्दाः उत्प्रेषण, परमादेश । १२

जिनएको देखिन्छ । निजामती किताबखानाको मिति २०७०।२।२० च.नं. ६१४ को अवकाश सम्बन्धी पत्रबाट रिट निवेदक मिति २०७०।१०।२० मा उमेरको हदको कारणबाट अवकाश पाउने भनी पत्र दिइएको र सोही पत्रको आधारमा जलश्रोत मन्त्रालयले पिन २०७०।१०।१२ देखि अनिवार्य अवकाश पाउने भनी पत्र दिई सोबमोजिम रिट निवेदक उक्त अवधिसम्म आफ्नो पदमा कार्यरत रही मिति २०७०।१०।१२ मा अवकाश लिएको देखिन्छ । अवकाश पश्चात् निवृत्तिभरणको लागि अधिकारपत्र बनाउन जाँदा निजको शैक्षिक प्रमाणपत्रलाई आधार बनाई सोभन्दा अगावै निज मिति २०६९।१०।१२ मा अवकाश हुने हुँदा बढी अवधि काम गरी भुक्तानी लिएको तलब, भत्ता, कर्मचारी संचयकोष लगायतका रकम फिर्ता गर्नुपर्ने हुँदा सो रकमको गणना गरी पठाउन निजामती किताबखानाले सिंचाई मन्त्रालयलाई पत्र लेखेको पाइन्छ ।

वस्तुतः कुनै निजामती कर्मचारी कहिले सेवाबाट निवृत्त हुने हो भन्ने सम्बन्धमा निजले सेवा प्रवेश गर्दा पेश गरेको शैक्षिक प्रमाणपत्र, नागरिकताको प्रमाणपत्र र निजले भरेको सिटरोलमा उल्लेख भएको मितिको आधारमा उमेर गणना गरी अवकाश पाउने हुन्छ । सोही आधारमा रिट निवेदकलाई निजामती किताबखानाले दिएको पत्रको आधारमा निजले आफूलाई तोकिएबमोजिमको सेवा गरेको र परिश्रमिक भुक्तानी लिएको देखिन्छ । निवेदकले सेवा प्रवेश गर्दा पेश गरेको नागरिकताको प्रमाणपत्र र शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रमा निजको जन्मिमित २०१२।१०।१२ नै उल्लेख भएको भन्ने कुरामा विवाद छैन । सोही आधारमा निजले सिटरोल भरेको र निजामती किताबखानाको कर्मचारी सम्बन्धी Personal Information System (PIS) अन्तर्गत तयार भएको व्यक्तिगत अभिलेखमा पनि सोहीबमोजिम अवकाश हुने मितिको गणना गरी पत्र दिइएको छ । निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ३३(३) बमोजिम अवकाश हुने मितिको गणना हुने प्रिकया एवम् तरिका सम्बन्धी व्यवस्था माथि उल्लेख भईसकेको छ । यसरी आफूले अवकाश हुने उमेर सम्बन्धमा ऐनमा भएको उक्त व्यवस्था र निजामती किताबखानाबाट प्राप्त गरेको पत्रबाट निवेदकको Legitimate Expectation सो अवधिसम्म काम गर्न पाउने भन्ने देखिन आउँछ। उक्त ऐनको व्यवस्थाबमोजिम निवेदकको अवकाश हुने उमेर सम्बन्धमा निजामती किताबखानाले पूर्व पत्रद्वारा जानकारी गराएभन्दा बढी अवधि निवेदकले काम काज गरेको र तलब एवम् अन्य सुविधा

बसन्त रायमाझी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत, ०७०-wo-०५७३ मुद्दाः उत्प्रेषण, परमादेश । १३

प्राप्त गरेको भन्ने मिसिलबाट देखिँदैन । विपक्षी निजामती किताबखानाको लिखित जवाफमा समेत उक्त कुराको सम्बन्धमा अन्यथा जिकिर भएको देखिँदैन ।

विपक्षी निजामती किताबखानाले निजामती कर्मचारीको अभिलेख दुरुस्त नराखेको अवस्थामा निजामती कर्मचारीले किताबखानाको पत्रको आधारमा आफूलाई तोकिएको सेवा दिएवापत परिश्रमिक नपाउने भन्न मिल्ने हुँदैन । यी रिट निवेदकले अविच्छिन्न रुपमा आफू कार्यरत् कार्यालयमा हाजिर भई कानूनबमोजिम तोकिएको काम गरी आएको र सोवापत पाउनु पर्ने पारिश्रमिक लगायतको सुविधा पाई आएकोमा पछि प्राप्त हुन आएको कुनै प्रमाणपत्रमा उल्लिखित व्यहोराको आधारमा एक पटक अवकाश मिति तोकिई कर्मचारी अवकाश भई सकेपछि सो अवकास मितिलाई संशोधन गरी अगावै अवकाश पाउनु पर्ने भनी अर्के अवकाश मिति कायम गर्न कानूनसंगत् हुँदैन । त्यस्तै काम गरी खाईपाई आएको तलव, भत्ता लगायतका सुविधा फिर्ता दिनुपर्ने भन्नु न्यायसंगत् हुँदैन । निजामती किताबखाना वा आफू कार्यरत कार्यालयमा जानकारी नदिई वा आफूलाई अवकाश मिति थाहा हुँदाहुँदै बढी अवधि जानाजान सेवा गरेको अवस्थामा बदनियतपूर्वक वा छल गरी सेवा गरेको देखिए पृथक अवस्था हुनसक्छ । परन्तु प्रस्तुत विवादमा निवेदकले आफू अवकाश हुने मिति सम्बन्धमा कुनै प्रकारको छलकपट गरेको वा बद्नियतपूर्वक गलत मनसाय लिई बढी अवधि सेवा गरी तलब भत्ता सुविधा प्राप्त गरेको भन्ने देखिन आउँदैन । प्रस्तुत विवादमा निजामती किताबखाना स्वयंले मिति २०७०। १०। १२ मा रिट निवेदक अवकाश हुने भनी किटान गरी मिति तोकिएको अवस्था भएको हुँदा सो पत्रबमोजिम आफूलाई तोकिएको जिम्मेवारी पुरा गरी सेवा गरे वापत खाईपाई आएको तलब भत्ता फिर्ता भुक्तानी दिन भनी गरिएको निर्णय श्रम सम्बन्धी विधिशास्त्र र प्राकृतिक न्यायको मान्यता विपरित हुने भै त्यस्तो निर्णय न्यायपूर्ण हुन सक्तेन ।

यस्तै प्रकृतिको विषयवस्तु समावेश भएको ने.का.प. २०६६, भदौ, निर्णय नं. ८१४१ पृष्ठ ८१० मा प्रकाशित निवेदक जगदेव शाह कानु विपक्षी महानिर्देशक निजामती किताबखानासमेत भएको उत्प्रेषणयुक्त परमादेश मुद्दामा "सेवामा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीहरुको रेकर्ड संकलन गरी अद्यावधिक गरी राख्ने कर्तव्य भएको कार्यालयले निवेदकले सेवाबाट राजिनामा गरी निवृत्तिभरणको अधिकारपत्र बनाउन

बसन्त रायमाझी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत, ०७०-wo-०५७३ मुद्दाः उत्प्रेषण, परमादेश । १४

जानुभन्दा पहिले अवकाश मितिको सम्बन्धमा सूचना जानकारी दिनुपर्ने, आफूसँग रेकर्ड नै नभएको कार्यालयले सेवाबाट राजिनामा गरी पेन्सनपट्टा बनाउन गएका निवेदकको जन्ममिति नागरिकता प्रमाणपत्रमा उल्लेख भएभन्दा फरक अवकाश हुने मिति कायम गरी तलब भत्तासमेत पेन्सनबाट कट्टा गर्ने र २०६४ साल कार्तिक महिनाबाट पेन्सन दिने भनी गरेको निर्णय कानून एवम् न्यायसंगत देखिन नआउने, एकातर्फ रेकर्ड राख्ने आफ्नो कानूनी कर्तव्य पुरा नगर्ने अर्कोतर्फ हचुवाका आधारमा जन्ममिति कायम गरी निवेदकले कानूनबमोजिम राष्ट्रसेवा गरेको ४।४ वर्षको पारिश्रमिक वापतको रकम कट्टा गर्ने जस्तो अविवेकपूर्ण निर्णय असंवैधानिक हुने" भन्ने सिद्धान्त प्रतिपादन भएको पाइन्छ ।

त्यसेंगरी ने.का.प. २०६९, साउन, निर्णय नं. ८८१० पृष्ठ ६१४ मा प्रकाशित निवेदक पुण्यप्रसाद खरेल विपक्षी विद्यालय शिक्षक किताबखानासमेत भएको उत्प्रेषण परमादेश मुद्दामा "अधिकारिक निकायबाट अवकाशपत्र निर्दे साविकबमोजिम नै नियमित रूपमा काम गरेको अवधिको तलब भत्ता नपाउने भन्न निमल्ने, अविच्छिन्न रूपमा आफू कार्यरत् विद्यालयमा रुजु हाजिर भई अध्यापन गरी आएको अवधिको नियमानुसार पाउने तलब भत्ता लगायतको अन्य सुविधासमेत पाउने हुँदा काम गरेको अवधिको खाईपाई सकेको तलब भत्ता एवम् सञ्चयकोष कट्टी रकम निवेदकलाई प्राप्त हुने औषधि उपचारको रकमबाट कट्टा गरी असूल गर्ने कार्य कानूनसम्मत् र न्यायपूर्ण देखिन नआउने" भनी सिद्धान्त प्रतिपादन भएको पाइन्छ ।

यस अदालतबाट प्रतिपादन भएको उल्लिखित सिद्धान्तसमेतको आधारमा यी रिट निवेदकले निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ३३(३) बमोजिम सेवा प्रवेश गर्दा पेश गरेको नागरिकताको प्रमाणपत्र, शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र र निजले भरेको सिटरोलसमेतमा निजको एउटै जन्ममिति २०१२।१०।१२ भन्ने उल्लेख भई निजामती किताबखानाले समेत २०७०।१०।१२ मा नै अनिवार्य अवकाश हुने भनी जानकारी दिई सोबमोजिम सिंचाई मन्त्रालयको निर्णय अनुसार मिति २०७०।१०।१२ मा अवकाश भई सकेपश्चात निवृत्तिभरणको अधिकारपत्र लिन जाँदा पहिलेको अवकाश बदर गरी मिति २०६९।१०।१२ देखि अवकाश गरी एक वर्षको तलब, भत्ता, दशैंखर्च, कोषकट्टी लगायतको रकम असूलउपर गर्ने भनी निजामती किताबखानाबाट भएको निर्णय एवम् च.नं. ४९७३ मिति २०७०।१०।१२ को पत्र कानून प्रतिकूल हुनुका अतिरिक्त प्राकृतिक न्याय र श्रम सम्बन्धी बसन्त रायमाझी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत, ०७०-७०-७४३ मुद्दाः उत्प्रेषण, परमादेश । १४

विधिशास्त्रीय मान्यता विपरित रहेको देखिँदा उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरिदिएको छ । अब निवेदकलाई विपक्षी निजामती किताबखानाको मिति २०७०।२।२० च.नं. ६१४ को पत्र बमोजिम मिति २०७०।१०।१२ मा नै अवकाश दिई निवृत्तिभरणको अधिकारपत्र उपलब्ध गराउनु भनी विपक्षी निजामती किताबखानाको नाममा परमादेशसमेत जारी हुने ठहर्छ । यो आदेशको कार्यान्वयनका लागि आदेशको प्रतिलिपि महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय मार्फत् विपक्षी निजामती किताबखानालाई दिई दायरी लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाइदिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

प्रधान न्यायाधीश

सम्वत् २०७१ साल माघ महिना २० गते रोज ३ शुभम्.....। इजलास अधिकृत: विश्वनाथ भट्टराई कम्प्यूटर सेटिङ: विकेश गुरागाई